

3. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80>.

Покальчук М. Ю.,

к.ю.н., асистент кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження інноваційної діяльності в сільському господарстві пояснюється зростанням конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції, що є результатом декларування Україною своїх прагнень стати частиною єдиного економічного простору Європейського Союзу, та зумовлює необхідність формування інноваційної моделі розвитку сільського господарства.

У свою чергу, можемо спостерігати, що певні кроки в здійсненні аграрної реформи призвели до небажаних наслідків у процесі розвитку сільських територій України, що потягло за собою як економічні так і соціальні негативні результати. Тобто, на сьогодні можна з сумом констатувати відсутність інфраструктури на селі, відсутність робочих місць, низький рівень життя селян, що в подальшому призводить до міграції сільського населення.

На нашу думку, одним з шляхів подолання негативної тенденції розвитку сільських територій є саме правове забезпечення інноваційного розвитку сільського зеленого туризму, що є одним із найбільш раціональних та простих шляхів створення робочих місць на селі.

Звертаємо увагу, що послуги з сільського зеленого туризму надаються особами, що ведуть особисте селянське господарство. Тобто, законодавцем у ст. 1 Закону України «Про особисте селян-

ське господарство» від 15 травня 2003 року, № 742-IV закріплено, що особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму.

Як відомо, у ст. 1 Закону України «Про туризм» від 15 вересня 1995 року, № 324/95-ВР закріплено, що туризмом є тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає.

Натомість, під сільським зеленим туризмом варто вважати сталий туризм, який враховує особливості навколишнього природного середовища, та полягає у використанні майна особистого селянського господарства, шляхом надання послуг з тимчасового проживання, харчування, проведення відпочинку (рибалка, катання на конях, купання в басейнах та озерах і річках), практичний показ процесів вирощування та догляду за рослинами, тваринами та бджолами, а також з виготовлення виробів з глини, вишивання, різьба по дереву, лозоплетіння та ін.), народних обрядів, ознайомлення туристів з побутом та умовами проживання селян минулого століття, з особливостями регіону, його пам'ятками, природним ландшафтом тощо.

У той же час, є важливе проблемне питання, яке не дає можливості сільському зеленому туризму розвиватися повною мірою – правова неврегульованість цього виду діяльності в Україні. Зважаючи на те, що ще у 2007 році до Верховної Ради України подано проект Закону України «Про сільський зелений туризм», у якому була спроба визначити загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України у галузі сільського зеленого туризму, встановити засади раціонального використання туристичних ресурсів та врегулювати відносини, пов'язані з організацією та здійсненням сільського зеленого туризму на території нашої держави. Проте, прийняття цього важ-

ливого, на наш погляд, нормативно-правового акту, не виявилось доцільним по цей час.

У свою чергу, Законом України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року, № 40-IV закріплено поняття інновацій, під якими слід розуміти новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Тобто, під інноваціями у сільському зеленому туризмі слід розуміти використання у процесі надання туристичних послуг особами, що ведуть особисте селянське господарство, новітніх технологій, останніх практичних надбань у вказаній галузі, а також заходів адміністративно-організаційного характеру, які підіймають рівень послуг, що надаються, на новий вищий рівень.

Слід зауважити, що наряду із інноваціями важливе значення у побудові конкурентоспроможного сільського зеленого туризму відіграють саме інвестиції, що полягають у приватному та державному фінансуванні усєї туристичної інфраструктури. Йдеться про те, що з кожним роком кількість іноземних туристів, що використовують послуги сільського зеленого туризму в Україні систематично збільшується. У свою чергу, для збереження зазначеної тенденції необхідно не лише будувати сучасні комфортні садиби але й дбати про стан культурних пам'яток, підтримувати їх збереження та охорону, що в подальшому виступає інструментом приваблення туристів.

Зважаючи на окреслені завдання та відсутність необхідного нормативного регулювання інституту сільського зеленого туризму в Україні для підтримки розвитку несільськогосподарських видів діяльності на селі було засновано «Спілку сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні». Метою даного неприбуткового утворення є добровільне об'єднання громадян для захисту та задоволення суспільних економічних, соціальних, культурних та екологічних інтересів шляхом сприяння розвитку села та територіальних громад. Серед основних завдань спілки можна виділити наступні: розвиток сільського зеленого туризму в Україні; сприяння підвищенню зайнятості сільського населення; популяризація гостинності сільського населення; надання дорадчих та інших по-

слуг у сфері сільського зеленого туризму, сприяння громадським ініціативам, які в подальшому мають призвести до залучення відповідних інновацій у вказаний вид діяльності; сприяння здійсненню місцевих, регіональних, державних і міжнародних програм, спрямованих на підтримку сільського зеленого туризму в Україні.

Отже, можна стверджувати, що проблеми розвитку сільського зеленого туризму в Україні виникають як на державному, так і на галузевому, регіональному та локальному рівнях. І першочерговою проблемою, на нашу думку, є саме відсутність відповідного нормативного регулювання у цій царині, що в подальшому тягне за собою відсутність державних програм підтримки особистих селянських господарств, що надають туристичні послуги, та низький рівень інновацій у зазначену діяльність. У свою чергу, важливу роль відіграють також регіональні органи виконавчої влади, які мають розвивати цей вид туризму у межах реалізації стратегії соціально-економічного розвитку відповідних територій. Безумовним чинником вдалого розвитку сільського зеленого туризму на ряду з відповідним правовим регулюванням та залученням у зазначену діяльність інновацій виступає реклама та інформаційні видання, що дозволять сільському зеленому туризму стати потужним чинником відродження сільських територій.

Розгон О. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник НДІ
правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-6739-3927>*

ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОТГ

Актуальним питанням для представників агросектору є упровадження *енергоефективних технологій* через використання сонячної електростанції в теплицях та на об'єктах зрошення, оскільки